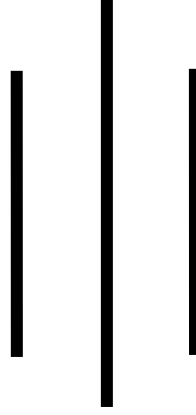

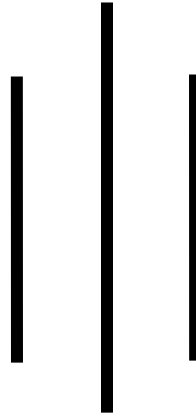

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: -२०७७/०३/०९ गते

नगरसभाबाट स्वीकृत मिति: -२०७७/०३/२१ गते

बर्दघाट नगरपालिका

नाम थर: धीरज शर्मा बस्याल

पद: प्रमुख

प्रमाणिकरण मिति: २०७७/०३/२४

“बर्दघाट नगरपालिकाको चाहना ! शान्त, समृद्ध, सम्मुनत र सुन्दर समाजको स्थापना”

बर्दघाट नगरपालिकाको छैठौं नगर सभामा प्रस्तुत
आर्थिक वर्ष: २०७७/०७८ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

प्रस्तोता: धीरज शर्मा बस्याल
नगर प्रमुख

नगरसभामा प्रस्तुत: २०७७/०३/१०

उपप्रमुख श्री माया देवी पौडेल ज्यू

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ज्यू,

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु

सञ्चारकर्मी एवं नगरसभामा उपस्थित सम्पूर्ण कर्मचारी एवं अन्य महानुभावहरु,

बर्दघाट नगरपालिकाको गरिमामय छैठौं नगरसभा समक्ष आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेट तथा नीति कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मैले आफूलाई अत्यन्त गौरवान्वित ठानेको छु । यस अवसरमा आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि प्रस्ताव गरिएको विनियोजन विधेयक, २०७७ तथा आर्थिक विधेयक, २०७७ र सो सँग सम्बन्धित वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतीको लागि वसेको यस गरिमामय सभाप्रति सर्वप्रथम हार्दिक अभिवादन व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

नेपालका सबै कालखण्डका राजनैतिक आन्दोलनहरुका शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । घाइते योद्धा तथा बेपत्ताका परिवारजन प्रति हार्दिक सम्मान प्रकट गर्दछु ।

कोभिड-१९ विश्वव्यापी महामारीको समयमा हाल सम्म अग्रपतिमा रहेर काम गर्ने स्वास्थ्य कर्मी, प्रहरी, जनप्रतिनीति, कर्मचारी, सञ्चारकर्मी लगायत सम्पूर्ण सरोकारवालाहरु प्रति प्रति हार्दिक नमन गर्न चाहन्छु साथै आगामी समयमा समेत उच्च मनोबलका साथ यस महामारीका विरुद्ध लड्ने प्रेरणा प्राप्त भैरहोस भन्ने शुभेक्षा व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

स्थानीय तहको निर्वाचन पछिको विगत ३ वर्षको अवधिमा ५० बटा कानुन निर्माण, नगरको आवधिक योजना, रणनीतिहरु तथा विभिन्न विषयगत क्षेत्र सँग सम्बन्धित नीति निर्माण, नगरका केही गौरवका योजनाहरुको पहिचान भै तिनका सम्भाव्यता अध्ययन तथा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन लगायतका दस्तावेजहरु तर्जुमा गर्ने, सेवा प्रवाह र विकासका संस्थागत संरचना तथा पूर्वाधार निर्माण गर्दै चालु आ.व.को शुरुवात देखिनै आन्तरिक श्रोत परिचालन र विकास योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा तिब्रता दिइरहेको सन्दर्भमा चालू आर्थिक वर्षको पछिल्लो अवधिबाट देखा परेको स्वास्थ्य संकट विरुद्ध जुध्न अधिकांश स्रोत र शक्ति खर्चिएको साथै यसको निरन्तरता कहिले सम्म रहने भन्ने अनुमान लगाउन कठिन भएको यस परिस्थितीमा आगामी वर्षका लागि विकास र सुशासनका प्राथमिकताहरु निर्धारण गर्नु र सामाजिक तथा आर्थिक गतिविधि र स्थानीय सार्वजनिक सेवालाई साविक भैं पुनर्स्थापित गर्नु जटिल काम देखिएको छ । कोभिड-१९ विश्वव्यापी संक्रमणको कारण उत्पन्न असहज परिस्थितिले हाम्रा लक्ष्य, उद्देश्य, आवश्यकता र प्राथमिकताहरुलाई नै बदलिदिएको छ । यस्तो परिस्थितीमा हाम्रो तर्फबाट प्रवाह गरिने सार्वजनिक वस्तु तथा सेवाहरुको पनि पुनःप्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने भएको छ । शताब्दीकै विषम परिस्थितिसँग जुध्नको लागि विश्वका विभिन्न सरकार तथा सहायता एजेन्सीहरुले आफ्ना नियमित प्रयास र तालिकाहरुलाई परिमार्जन गरेका छन् । यस परिस्थितीबाट विश्वले छिट्टै छुटकारा पाउन सक्ने अवस्था नदेखिएकोले यसको असरलाई न्यूनीकरण गर्दै जनजीवनलाई कसरी नियमित तुल्याउने भन्ने कुरा अहिले विश्व चुनौतीको विषय बन्न पुगेको छ ।

यसै सन्दर्भमा नेपाललाई कोभिडमुक्त बनाउने, स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, कृषि उत्पादन र रोजगारी प्रवर्द्धन जस्ता क्षेत्रहरूलाई प्राथमिकतामा राख्ने नीति सहित आएको नेपाल सरकारको आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटले पनि आगामी दिनमा हाम्रा प्रयासहरू के कस्ता प्राथमिकताहरू तर्फ लक्षित हुनेछन् भनेर स्पष्ट दिशानिर्देश गरेको छ भने प्रदेश सरकारले पनि स्वास्थ्य संकट र यसबाट सिर्जित परिस्थितिलाई सम्बोधन गर्ने गरी आफ्नो नीति, कार्यक्रम र बजेटको तर्जुमा गरिसकेको छ । कोभिड-१९ को संकट विरुद्ध जुध्न अन्य स्थानीय तहले जस्तै यस नगरपालिकाले पनि अत्यन्त महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको तथ्य सबैले अनुभूत गरेकै विषय हो । यसबाट नेपालमा संघीय व्यवस्थाको औचित्य एवं स्थानीय सरकार आफ्नो सरकारको रूपमा स्थापित हुन पुगेको छ । विश्वव्यापी संक्रमणबाट सिर्जित प्रतिकूल परिस्थितिको सामना गर्नका लागि आगामी दिनहरूमा हामिले आफ्ना प्रयासहरूलाई अझ बढी व्यवस्थित गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । संविधान र कानूनले निर्दिष्ट गरे अनुसार यस नगरपालिकाले पनि आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्ने तयारी गरिरहेको छ । असहज परिस्थितिको निरन्तरता रहरहेको विद्यमान अवस्थामा यस नगरपालिकाले विगत वर्षको जस्तो सामान्य प्रक्रिया र नियमित प्राथमिकता भन्दा अझ माथि उठेर बजेट तर्जुमा गर्नु पर्ने छ तथापी चालु वर्षका अधुरा आयोजनालाई अघि वढाउनुको साथै नगरको आवधिक योजनाले निदृष्ट गरेका क्षेत्रमा श्रोत परिचालन गर्ने गरी बजेट तयार गर्नुपर्ने दायित्व समेत हाम्रो सामु छ । यही यथार्थलाई मध्यनजर गर्दै हामीलाई उपलब्ध स्रोत र साधनको विवेकपूर्ण प्रयोग र परिचालन गर्दै, नगरवासी समक्ष गरेका वाचा तथा हाम्रो नगरलाई **राम्रो नगर र समृद्ध नगर** बनाउने लक्ष्य प्राप्ति तर्फ अगाडी बढ्नुको विकल्प छैन । यस महान कार्यमा सबैको साथ र सहयोग अवश्य रहने छ भन्ने विश्वास लिएको छ ।

संविधानले परिकल्पना गरेको दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा, नगरवासीहरूको आर्थिक समृद्धि र सामाजिक रुपान्तरणको चाहनालाई गहिरो सँग आत्मसात गर्दै **सम्वृद्ध नेपाल र सुखी नेपालीको राष्ट्रिय अभियान** र **सम्वृद्ध प्रदेश खुशी जनताको** प्रदेश सरकारको चाहाना तथा **शान्त, समृद्ध, सम्मुनत र सुन्दर समाजको स्थापना गर्ने** यस नगरको लक्ष्यलाई समेत सहयोग पुग्ने गरी प्रस्तुत बजेट तर्जुमा गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

बजेट तर्जुमा गर्ने क्रममा स्थानीय राजनीतिक दल लगायत सबै वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग, समुदाय, सरकारी तथा गैह्रसरकारी संस्था, पेशागत संघ/संगठन, नागरिक समाज, बुद्धिजीवीहरूबाट रचनात्मक र श्रृजनात्मक सल्लाह र सुझावहरू प्राप्त भएका छन् । प्राप्त सुझावहरू अत्यन्तै मननीय छन् । ती सुझावलाई समेट्ने प्रयत्न गरिएको छ । गाउँ वस्ति स्तरका जनताको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्दै, उनीहरूकै सहभागिता र आवश्यकतामा आधारित भएर योजना छनौट र प्राथमिकिकरण गरिएका छन् तथापी सबै आवश्यकता र चाहना तत्कालै पूरा गर्न सकिने अवस्था छैन । सीमित स्रोत र साधनको समानुपातिक परिचालन गर्दै जनताका चाहना र हाम्रा योजनाहरूलाई क्रमशः पूरा गर्दै जानु पर्ने आजको यथार्थ रहेको छ ।

अव म चालु आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ (२०७७ साल आषाढ ८ गते सम्म) को बजेट कार्यान्वयन अवस्थाको संक्षिप्त समीक्षा गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा कुल बजेट रु. ८६ करोड १६ लाख ८४ हजार ८ सय ३५ रुपिया ८७ भएकोमा २०७६ आषाढ ८ सम्ममा रु. ४२ करोड ४२ लाख ९३ हजार ३ सय ८६ रुपिया ५५ पैसा निकासो भै सोही वरावर खर्च भएको छ । जुन कुल बजेटको ४९.२४% हुन आउछ । चालु खर्च तर्फ रु. ३५ करोड ९६ लाख ३ हजार १ सय रुपिया बजेट प्राप्त भएकोमा रु. २६ करोड ९८ लाख ८४ हजार

७ सय ९२ रुपैया त्रियानव्वे पैसा खर्च भएको छ । जुन कुल बजेट रकमको ७५.०५% हुन आउछ । पूँजीगत खर्च तर्फ रु. ५० करोड २० लाख ८१ हजार ७३५ रुपैया ८७ पैसा बजेट मध्ये रु. १५ करोड ४४ लाख ८ हजार ५ सय ९३ रुपिया ६२ पैसा अर्थात कुल बजेटको ३०.७५% खर्च भएको छ । वडास्तरिय योजनाहरु तर्फ समग्रमा ३२.११ प्रतिशत खर्च भएको छ । ठेक्का पट्टाबाट सम्पन्न गरिने अधिकांश योजनाहरु समयमै सम्भौता भै सन्तोषजनक रुपमा कार्यान्वयन भैरहेको अवस्थामा कोभिड-१९ को कारण विगत ३ महिना देखिको बन्दाबन्दीले योजना कार्यान्वयनमा गम्भिर प्रभाव पारेको अवस्था छ । तथापी केही योजनाहरु आ.व.को अन्त्य सम्म सम्पन्न हुने र केही योजनाको भूक्तानी दायित्व आगामी आ.व.मा सार्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । उपभोक्ताबाट सञ्चालित योजनाको कार्य समेत आ.व.को अन्त्य सम्म सम्पन्न हुने अपेक्षा लिएको छु । यस विश्लेषणबाट आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा चालु खर्च शत प्रतिशत र पूँजीगत खर्च ५० प्रतिशत कायम भै समग्रमा ७० प्रतिशत वित्तीय प्रगति हासिल हुने अनुमान गरिएको छ । यस कोरोना महामारीको विषम परिस्थितीमा हासिल गर्न सकिने उपरोक्त प्रगतिलाई सन्तोषजनक रुपमा लिएको छु ।

चालु आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ आन्तरिक आम्दानी रु ५ करोड ३ लाख २७ हजार हुने अनुमान गरिएकोमा समीक्षा अवधि सम्म रु. ३ करोड प्राप्त भएको छ । जुन रकम अनुमानित आन्तरिक राजश्वको ५९.६१ प्रतिशत हुन आउछ ।

अब म आगामी वर्षको बजेटले राखेका उद्देश्य तथा प्राथमिकताहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

उद्देश्यः

- क) कोभिड मुक्त नगर बनाउन उपलब्ध स्रोत र साधनको विवेकपूर्ण परिचालन गर्ने,
- ख) भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने
- ग) कृषि, सहकारी, पशु विकास, घरेलु तथा लघु उद्यम र पूर्वाधार विकासका क्रियाकलाप मार्फत रोजगारी सिर्जना गर्ने
- घ) स्वास्थ्य संस्थाहरुको सबलीकरण, गुणस्तरिय शिक्षा, खानेपानी र सरसफाईमा सबैको पहुँच मार्फत सामाजिक सशक्तिकरण र मानवीय विकास गर्ने
- ङ) विपद् व्यवस्थापन गर्दै वातावरण मैत्री विकास अवधारणा अवलम्बन गर्ने ।

प्राथमिकताहरु-

- क. स्वास्थ्य संस्थाको सुदृढिकरण, कोभिड व्यवस्थापन, राहत तथा सहूलियत
- ख. कृषि, पशु र लघु उद्यममा आधारित रोजगारी वृद्धि गरी अन्नवाली, दुध, मासु, फलफुल र तरकारीमा आत्मनिर्भर हुने,
- ग. सबै वस्तिहरुलाई सडक सञ्जालमा आवद्ध गर्ने र चक्रपथ निर्माण गरी यातायातमा पहुँच बढाउने,

- घ. कृषि पकेट क्षेत्र विकास र विस्तार गर्ने,
ङ शिक्षा, स्वास्थ्य र खानेपानी जस्ता सामाजिक पूर्वाधारको विकास गर्ने,
च. सेवा प्रवाहको गुणस्तरमा अभिवृद्धि गरी सुशासनको अनुभूती दिलाउने,
छ. आन्तरिक आय अभिवृद्धि गर्ने,
ज. विगतमा शुरु गरिएका परियोजनाहरु लाई पूर्णता दिने

उल्लिखित उद्देश्यहरु हासिल गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा सम्बद्ध निकायहरु संग समन्वय र साभेदारी गरिने छ। उपलब्ध पूँजी, सीप र क्षमताको उपयोग गर्न सहकारी, निजी क्षेत्र र विकासका साभेदार संस्था संग सहकार्य गर्ने नीति लिइने छ।

नगर सभाका सदस्य ज्यूहरु

आगामी आ.व.०७७७८ का लागि आर्थिक ऐन, २०७७ जारी गर्नु परेकोले प्रस्तावित आर्थिक विधेयकमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा उल्लेख भएअनुसारको अधिकार प्रयोग गर्दै नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची- ९ मा उल्लेख भएअनुसारका साभा सूचिमा रहेको अधिकारहरुको हकमा संघिय तथा प्रादेशिक कानुन अनुसार नै हुने गरी आगामी आ.व.०७७७८ का लागि विभिन्न आय शिर्षकहरुमा आय प्रक्षेपण गरिएको छ। स्थानीय तह सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकारबाट पटक पटक जारी भएका मार्गदर्शन तथा राजस्व परामर्श समितिले दिएका सुझावहरु समेतलाई आधार मानी यस बर्दघाट नगरपालिकाको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक, २०७७ यस सभा समक्ष प्रस्तुत गर्ने क्रममा उक्त विधेयकमा भएका मुख्य मुख्य प्रावधानलाई छोटकरीमा प्रस्तुत गर्न चाहान्छु।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) (घ) अनुसारका आय शिर्षकहरुका हकमा कर, शुल्क तथा दस्तुरहरुको संकलनलाई सहज बनाउने उद्देश्यले विस्तृत विवरण सहितको छुट्टा छुट्टै १० वटा अनुसूचीहरुको व्यवस्था गरिएको छ। यस प्रस्तावित विधेयकमा उल्लेख भएका व्यवस्थाहरुको हकमा यसै विधेयक बमोजिम र अन्यको हकमा बजेट र कानुनमा उल्लेख भएबमोजिम हुने गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन प्रस्ताव गरेको छु।

आगामी आ.व.२०७७०७८ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक,२०७७ संग सम्बन्धित अनुसूचिहरुमा उल्लेखित मुख्य मुख्य कर, शुल्क तथा दस्तुरहरुका दर निर्धारण गर्दा देहाय बमोजिमको नीति प्रस्ताव गरेको छु।

- सम्पति कर र मालपोत (भूमि कर) को सन्दर्भमा मालपोत कार्यालयले रजिष्ट्रेशन पारित प्रयोजनका लागि वार्षिक रूपमा कायम गर्ने गरेको जग्गाको मूल्यलाई आधार मानी सम्पतिको मूल्यांकन गर्ने विगत देखीको अभ्यासलाई निरन्तरता दिने नीति लिइएको छ। कोभिड-१९ को कारण जारी लकडाउनको कारण कर दाखिला गर्न नपाउनुभएका सेवा ग्राहीको हितलाई मध्यनजर गरी आगामी आ.व.को पहिलो ६ महिना सम्म कर दाखिला गर्नेलाई जरिवाना छुट गरिएको छ।
- व्यवसाय कर विशुद्ध उधोग, पेशा एवं व्यावसाय संग सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थालाई मात्र लाग्ने भएकोले ती व्यावसायीहरुको हितलाई ध्यानमा राखी राजस्व परामर्श समितिको सिफारिस समेतलाई आधार मानी तय गरिएको करका दरहरु आगामी आ.व.मा यथावत राखिएको छ।

लामो समयको लकडाउनका कारण सम्पूर्ण व्यापार व्यावसाय बन्द रहेको यस विषम परिस्थितीलाई मध्यनजर गरी व्यावसायीहरूलाई राहत दिने उद्देश्य अनुरूप व्यावसाय जहिले देखी गरेको भए पनि आगामी आ.व.मा व्यावसाय दर्ता गर्ने व्यावसायीलाई एक पटकको लागि गत विगत वर्षहरूको व्यवसाय कर तथा जरिबानामा छुट दिई व्यवसाय दर्ता गर्ने नीति लिइएको छ । यस ऐतिहासिक निर्णयबाट व्यावसायीलाई राहत पुगनुको साथै हाल सम्म करको दायरामा आउन नसकेको नगरको महत्वपूर्ण आन्तरिक श्रोत संकलनमा उल्लेख्य वृद्धि हुने विश्वास लिइएको छ । साथै बन्दाबन्दीको अवधिभित्र स्थानीय व्यापारीहरूलाई घर बहाल कर वरावरको रकम छुट दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- नगर क्षेत्र भित्रका विभिन्न ठूला साप्ताहिक हाटबजारहरूमा नियमित रूपमा व्यापार व्यावसाय सञ्चालन गर्ने व्यावसायीहरूलाई व्यावसाय दर्ता प्रक्रियामा समाहित गराउन यस सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट चालु आ.व. ०७६/७७ को लागि ठेक्का दिइएका नगरभित्रका साप्ताहिक हाट बजार तथा पाडा बजार तथा बसपार्क समेतको आय ठेक्का सञ्चालनको क्रममा देशमा भएको लामो समयको लकडाउन लगायतका विविध कारणबस आय संकलनमा अवरोध भै सम्बन्धित व्यावसायीले कर असुली गर्न असमर्थ भएको सन्दर्भमा राजश्व परामर्श समितिको सिफारिस समेतको आधारमा सम्बन्धित व्यावसायीहरूले आय ठेक्का बापत नगरपालिकामा दाखिला गरेको रकमलाई आधार मानी बन्द भएको दिनको अनुपातिक हिसाबले एवं प्राविधिक मूल्यांकनको आधारमा पर्न आउने रकम फिर्ता दिइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट नदि जन्य पदार्थको संकलन तथा विक्रि वितरणको लागि चालु आ.व. ०७६/७७ मा ठेक्का दिइएका खजुरा र गाँगटे खोलाको सन्दर्भमा सम्बन्धित व्यावसायीले तोकिएका स्थान बाट तोकिएबमोजिमको परिमाणमा नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् तथा विक्रि वितरण गर्ने सम्बन्धमा कार्यालय सँग भएको सम्झौता बमोजिम उक्त नदिजन्य पदार्थ विक्रि वितरण गरे नगरेको सम्बन्धमा प्राविधिकबाट भएको स्थलगत प्रतिवेदन र अनुगमन समितिको प्रतिवेदन समेतको आधारमा सम्बन्धीत व्यावसायीलाई मर्का परेबमोजिमको रकम फिर्ता दिइनेछ । उक्त नदिजन्य पदार्थ उत्खनन् गरी नियमानुसार स्टक गरी राखेको भए स्टक प्रमाणित गरी विक्रि वितरण गर्नको लागि सहजिकरण गरिनेछ ।
- घर तथा अन्य प्रकारका संरचनाहरूको नक्सा पास गर्दा लाग्ने दस्तुरमा चालु वर्ष वृद्धि नगर्ने, सघं, प्रदेश र स्थानीय सरकार मातहतका निकाय, गुठीको स्वामित्वमा रहेका घर जग्गा, मुनाफाको उद्देश्य नराखी सञ्चालन गरिएको सरकारी शिक्षण सस्था, कम्पनी, समिति, प्राधिकरण, बोर्ड र सरकारी संस्थाको घर र घर जग्गा, द्यार्मिक सस्था (मन्दिर, गुम्बा, चर्च, मस्जिद आदीको) घर घरजग्गा, खानेपानी संकलन पोखरी, विद्युत गृह, मसान घाट, कब्रिस्तान, कर्वला मजार, विमानस्थल, बसपार्क, रंगशाला, उद्यान, पार्क जस्ता सार्वजनिक उपयोगका स्थलहरू, राजदूतावास, वाणिज्य नियोग, कुटनैतिक नियोगका घर र घरजग्गाका हकमा सम्पत्ती कर लगाईने छैन ।
- कार्यालयबाट प्रदान गरिने विभिन्न प्रकारका सेवामा साबिक देखि लाग्दै आएको सिफारिस दस्तुरमा चालु वर्ष यथावत राखिएको छ ।
- घर बहालकरको हकमा घरधनी र बहालमा बसेका ब्यक्तिहरूको बीचमा हुनुपर्ने लिखित सम्झौतालाई अनिवार्य गरिनेछ । वास्तविक बहालमा लिएको रकम र सम्झौता रकममा आएको वा आउन सक्ने अन्तरका कारण कर सङ्कलनमा यथासम्भव नकारात्मक प्रभाव पर्न नदिन क्षेत्रगत आधारमा न्यूनतम बहाल रकम निर्धारण गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ । प्रस्तावित दर वा सम्झौताको अङ्क जुन बढी छ सोही रकमलाई आधार मानी कर सङ्कलन गरिनेछ ।

- सरकारी जग्गा, ८ नं वा ऐलानी प्रति जग्गा उपभोग गरी नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र घर टहरा निर्माण गरी वा नगरी बसेका व्यक्तिहरुलाई समेत बहाल स्वरुप शुल्क निर्धारण गरी सङ्कलन गर्ने नीति लिइनेछ तर शुल्क तिरेको आधारबाट त्यस्ता सम्पत्ति उपर हक कायम भएको मानिने छैन । साथै यसको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्यविधि बनाई लागु गरिने नीति लिइनेछ ।
- घर नक्सा निर्माण गर्ने इञ्चिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सीहरुले लिने नक्सा निर्माण शुल्कलाई एकरुपता बनाउन यस सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।
- जुन सुकै क्षेत्रमा कृषि व्यावसाय सँग सम्बन्धित ट्रेस निर्माण गर्दा नक्सा पास दस्तुर निःशुल्क गरिनेछ ।
- प्राकृतिक स्रोतको उपयोग, उत्खनन, निकासि, पैठारी, बिक्री वितरणमा कर शुल्क लगाउँदा चालु आ.ब. प्रदेश सरकार बाट निर्धारण भएको दर एवम् नगरपालिकाको सम्बन्धित कार्यविधि बमोजिम कर शुल्क रकम उठाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

अव म यस नगरपालिकाको लागि चालु आ.व.२०७७/०७८ का लागि तयार पारिएको आय व्ययको अनुमान तथा विनियोजन नीति समेतको आधारमा तयार गरिएको विनियोजन विधेयक, २०७७ अनुसारको बजेट सहितको क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभा समक्ष प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१. पूर्वाधार विकास क्षेत्र तर्फः

१.१ सडकः

१. शहरी चक्रपथ अन्तरगत पर्ने पहाडि क्षेत्रमा पर्ने खण्डको र अन्य प्रमुख सडकहरुको समेत विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरि निर्माण कार्य अगाडी वढाइनेछ ।
२. पूर्व-पश्चिम लोकमार्ग र हुलाकी सडकको उत्तर-दक्षिण तथा त्रिवेणी सडक पूर्व-पश्चिम तर्फका सहायक मार्गहरुलाई क्रमशः कालोपत्रे गरिनेछ ।
३. नगर यातायात गुरुयोजना (MTMP) बमोजिमका सबै सडकहरुको सडक अधिकार क्षेत्र (Right of way) निर्धारण गरिनेछ र सडक निर्माणका योजना छनौट तथा मर्मत गर्ने सन्दर्भमा (MTMP) मा समावेश भएका सडकहरुलाई प्राथमिकता दिइ प्रमुख आधारको रुपमा लिइनेछ ।
४. ग्रामीण सडक सञ्जाल निर्माण गर्दा कृषि पकेट क्षेत्रलाई मध्यनजर राख्दै कृषि सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
५. नगरभित्रका सडकहरुलाई निर्धारित मापदण्ड अनुरूप विकास र विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
६. एक वडा देखि अर्को वडा जोड्ने सडकलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
७. व्यक्ति विशेषको नाममा रहेका सडकहरु सार्वजनिककरण गर्न सहजीकरण गरिनेछ ।
८. सडकहरुको नियमित मर्मत सम्भारको लागी आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
९. सडक तथा फुटपाथमा व्यापार व्यवसाय गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित, नियन्त्रित तथा व्यवस्थित गरिनेछ ।

१.२. भवन तथा शहरी विकासः

१. वस्ति विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मापदण्ड, २०७२, भू-उपयोग नीति एवं सडक सीमा मापदण्डलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ साथै स्थानीय स्तरको बाटो खोलाको सिमा अधिकार क्षेत्र तोकी नयाँ मापदण्ड निर्माण गरिनेछ ।

२. राष्ट्रिय भवन संहिता तथा भवन निर्माण मापदण्ड कार्यान्वयनको लागि आवश्यक तालिम तथा प्रचार प्रसारमा जोड दिईनेछ, घर निर्माणमा संलग्न दक्ष कामदारलाई परिचय पत्र वितरण गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
३. निश्चित मोडेलका भवनहरूको नमुना नक्सा नगरपालिकाबाटै निर्धारण गरी सोही बमोजिम नक्सा पास प्रक्रियालाई सरलीकरण तथा न्युन दस्तुरमा नक्सा पास प्रक्रिया सम्पन्न गराउने नीति लिइनेछ । सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा भएको ७ दिन भित्र भवन निर्माण अनुमति तथा निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र दिने व्यवस्था मिलाइनेछ साथै नक्सा पास प्रक्रियालाई सरल र सहज बनाउनको लागि विद्युतिय माध्यम (EBPS) बाट नक्सा पासको प्रक्रिया अगाडी वढाउने नीति लिइनेछ ।
४. ०७६ आषाढ मसान्त सम्म अभिलेखिकरणको प्रक्रियामा रहेका घरहरूको घर नक्सा अभिलेखिकरण गर्ने समय ०७७ पौष मसान्त सम्म कायम गरिनेछ ।
५. पूर्व-पश्चिम लोकमार्गका दायाँ बायाँका घरहरूको रङ्गमा एकरूपता कायम गरी फरक पहिचान स्थापित गर्ने नीति लाई निरन्तरता दिइएको छ । साथै अब वन्ने नगरभित्रका घरमा बुद्ध रंग (पहेँलो) अनिवार्य गरिनेछ र उक्त रंग नलगाउनेको हकमा सम्पन्न प्रमाणपत्र दिइनेछैन ।
६. गरिव आवास कार्यक्रम अर्न्तगत खरको छाना विस्थापन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
७. आधुनिक सभाहल निर्माण गर्ने गरी विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरि निर्माण कार्य अगाडी वढाइनेछ ।
८. नगरपालिकाको विभिन्न वडामा माटो परिक्षणको कार्यलाई अगाडी वढाई सोको प्रतिवेदन बमोजिमको Soil Bearing Capacity लाई आधार मानी ख वर्गको भवनको Structural Analysis गर्दा सो प्रतिवेदनलाई आधार लिइनेछ ।

१.३. विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा:

१. “उज्यालो बर्दघाट अभियान” निरन्तरता दिदै यस अभियानमा टोल विकास संस्थालाई परिचालन गरी सडक वत्तिको जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. सौर्य उर्जा तथा अन्य वैकल्पिक उर्जा विकासका लागी प्रोत्साहन गरिने छ ।
३. सुधारिएको चुलो कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
४. विद्युतिय सुधारको कार्यलाई अगाडी वढाइनेछ ।

१.४. विज्ञान प्रविधी, सूचना तथा संचार:

१. सूचनाको हक सम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन, सुशासनको प्रवर्द्धन र सेवा प्रभावकारीता अभिवृद्धि गर्न पत्रकार महासंघ, नगरका सञ्चार गृह र सञ्चारकर्मीहरूसंग सहकार्य गरिनेछ ।
२. नगर सूचना तथा अभिलेख केन्द्रलाई व्यवस्थित गराईनेछ ।
३. नगरको सूचना तथा तथ्यांकलाई नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
४. स्थानीय एफ.एम.रेडियो तथा टेलिभिजन मार्फत नियमित रुपमा नगर स्तरमा संचालन हुने विकास तथा महत्वपूर्ण गतिविधि सम्बन्धी जानकारीमूलक कार्यक्रम प्रसारण गरिनेछ ।
५. स्थानीय संचार माध्यमहरूको विकास र प्रवर्द्धनमा सहयोग गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास:

२.१. शिक्षा

१. विद्यालय जाने उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गरी सबैको पहुँच सुनिश्चित गरिने छ ।

२. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिइने छ ।
३. सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई प्रदान गर्दै आएको (बाल विकास देखि कक्षा ५ सम्म) दिवा खाजा, कक्षा १-८ का सबै छात्रा तथा दलित छात्रछात्राहरूलाई छात्रवृत्ति, निःशुल्क पाठ्यपुस्तक, तथा किशोर अवस्थाका छात्राहरूको लागि सेनेटरी प्याड वितरण जस्ता कार्यक्रमहरू यथावत रहेका छन् ।
४. कोभिड-१९ को प्रभावले गर्दा लामो समय देखिको बन्द रहेको पठनपाठन नियमित सञ्चालन गर्न वैकल्पिक प्रणाली (भर्चुअल कक्षा सञ्चालन, अनलाईन शिक्षा, स्थानीय रेडियो एफएम र टेलिभिजन) मार्फत शिक्षा प्रदान गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
५. विद्यालयमा बाल मैत्री वातावरण सृजना गर्ने र विद्यार्थी उत्तीर्ण दरमा वृद्धि तथा कक्षा दोहोऱ्याउने र स्कूल छाड्ने दरलाई कम गर्नको लागि आवश्यक योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. विद्यालयमा जातजाति, भाषा, धर्म, लिङ्ग, एच.आइ.भी. सङ्क्रमण, अपाङ्गता, फरक क्षमता भएका लगायत कुनै पनि आधारमा गरिने विभेदलाई पूर्णतः निषेध गरिनेछ ।
७. सामुदायिक विद्यालयमा सुरक्षित भवन, पर्याप्त फर्निचर, पुस्तकालय, शैक्षिक तथा खेलकुदका सामाग्री, प्रयोगशाला, खानेपानी, छात्र-छात्राको लागी अलग अलग शौचालय, सरसफाई, इन्टरनेट, कम्प्युटर, शिक्षकको लागि अनुदान आदिको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
८. सामुदायिक विद्यालयमा गणित विषयको ल्याब स्थापना गरी गणित विषयको शिक्षण सिकाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
९. नगरपालिकाको ५ वर्षे आवधिक नगर शिक्षा योजना तर्जुमा तथा स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित पाठ्यपुस्तकको विकास गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०. गुरूकुल, बिहार,गुम्बा, परिनती शिक्षा (बौद्ध),मदरसा र प्राविधिक शिक्षामा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
११. प्राविधिक शिक्षा तथा प्रविधिमा आधारित शिक्षण सिकाई क्रियाकलापलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।
१२. शिक्षकहरूको पेशागत विकासका साथै विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, शिक्षक लगायत विद्यालयसंग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१३. विद्यालय सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
१४. सामुदायिक विद्यालयमा अध्यापनरत शिक्षकहरूको विषयगत समितिलाइ विषयगत सिकाइ उपलब्धी अभिवृद्धि गर्नका लागि थप जिम्मेवार बनाइने छ । गणित विषयको सिकाइ उपलब्धी अभिवृद्धि गर्न अभियानकोरूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१५. सामुदायिक विद्यालयबाट कक्षा १० मा उच्चतम अंक (ग्रेड पोइन्ट) प्राप्त गरी कक्षा ११ अध्ययनरत प्रत्येक वडाका १/१ अति विपन्न/दलित छात्र र छात्रालाई छात्रवृत्ती उपलब्ध गराईने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

२.२. स्वास्थ्य तथा पोषण:

१. क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन, कन्ट्र्याक्ट ट्रेसिङ, आइसोलेशन सेन्टर स्थापना, व्यक्तिगत सुरक्षा सामाग्री (मास्क, पन्जा, पिपिई, थर्मल गन) खरिद, विपन्न वर्गका नागरिक असहाय, अपाङ्ग, वृद्धहरू, श्रमिक तथा मजदुरलाई लाई राहत तथा सहूलियत, श्वास्थ्य क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्ति थप गर्ने, कोभिड परिक्षणको व्यवस्था, शव अन्तेस्टी स्थल र नागरिकमा सिर्जना भएको

- मनोवैज्ञानिक त्रासको सम्बोधन मार्फत विश्वव्यापी महामारीको रूपमा रहेको कोरोना भाइरसको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइने छ ।
२. स्वास्थ्य संस्थाले उपलब्ध गराउने भनी तोकिएका सबै आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरु सम्पूर्ण जनताहरुको पहुँचमा पुर्याइनेछ ।
 ३. नगरपालिकाभित्र रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुको भवन निर्माण गर्न जग्गा प्राप्तीको प्रक्रिया अगाडी बढाइ सबै वडा स्तरबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिने छ ।
 ४. केन्द्र तथा जिल्लाबाट प्राप्त हुने औषधीबाट अपुग हुने औषधी खरिद गरी नियमित आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
 ५. स्वास्थ्य संस्था एवं खोपकेन्द्रको न्यूनतम पूर्वाधार उपकरण तथा जनशक्ति युक्त बनाई समयानुकूल सुधार गर्दै लगिनेछ ।
 ६. आगामी एक वर्ष भित्रमा थप कम्तिमा २ वटा स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति केन्द्र तथा ल्याब स्थापना गरि सेवा सञ्चालन गरिने छ ।
 ७. नगरपालिकाबाट सञ्चालित एम्बुलेन्स सेवा ८४ वर्ष माथिका वृद्ध वृद्धा, अपांग तथा सुत्केरीको लागि नगरभित्रकै अस्पताल तथा प्रसुति केन्द्रमा जानको लागि निःशुल्क गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिएको छ । साथै गर्भवतिजाँचमा हुने भिडियो एक्सरे नगरभित्रका तोकिएको स्वास्थ्य संस्थाबाट एक पटक निशुल्क व्यवस्था गरिने छ ।
 ८. नगरपालिकाका अशक्त, असहाय, अति विपन्न महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकको घरदैलोमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराइने छ । साथै क्षयरोग पत्तालगाउने कार्य र महिलाहरु संग सम्बन्धीत समस्याको लागि वडाहरुमा क्याम्प सञ्चालन गरिने छ ।
 ९. नगरपालिकाभित्रका सबै माध्यमिक विद्यालयहरुमा विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिने छ । विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम अन्तरगत किशोरीलाई आइरन चक्की खुवाउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 १०. नगरपालिकाका प्रत्येक वडामा सर्ने र नसर्ने रोगको न्युनिकरण गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिने छ । साथै नगर स्तरमा आरोग्य केन्द्र, व्यायमसाला र योग केन्द्रको सञ्चालन, स्वच्छ र सन्तुलित आहार, शारीरिक व्यायाम, सरसफाई र स्वास्थ्य सचेतना जस्ता कार्यक्रमहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
 ११. सुत्केरी आमा तथा नवजात शिशुको स्वास्थ्य र पोषण अवस्थामा सुधार ल्याइ मातृ तथा बाल मृत्युदर घटाउन सुत्केरी आमालाई बढीमा दुई सन्तान सम्मको लागि दिईदै आएको सुत्केरी पोषण भत्तालाई निरन्तरता दिईनेछ । सुत्केरी हुन नगरक्षेत्रका प्रसुति केन्द्रमा आउदा एक जना कुरुवाको लागि समेत खाना बनाइ खाने व्यवस्था गरिने छ ।
 १२. आधारभूत स्वास्थ्य र सुरक्षित मातृत्व एवं प्रसूति सेवालालाई नगरपालिका भर विस्तार गर्दै आगामी आ.व.मा नगरलाई पूर्ण संस्थागत सुत्केरी नगर घोषणा गरिनेछ ।
 १३. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीकाहरुलाई दिईदै आएको प्रोत्साहन भत्तालाई नेपाल सरकार संग दोहोरो नपर्ने गरी निरन्तरता दिनुको साथै निजहरुको १ लाख बराबरको स्वास्थ्य विमा र ६० वर्ष उमेर पुगे पछिको सम्मानजनक विदाईमा एकमुष्ट २ (दुई) लाख उपलब्ध गराइनेछ । लागुपदार्थ, सुर्तिजन्य पदार्थ तथा मादक पदार्थको प्रयोगलाई न्युनीकरण गर्न तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा यसको प्रयोग हुन, गर्न नदिन आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ । आगामी आ.व.देखी नगरक्षेत्र भित्र खुला रूपमा सुर्ति जन्य पदार्थको विक्रि वितरण गर्नेलाई नियमानुसार कानुनी कारवाहीको दायरामा ल्याइनेछ ।

१४. नगरपालिकालाई पूर्ण पोषणयुक्त नगरपालिका घोषणा गर्नेगरी सुनौला हजार दिनका आमा तथा तिनका बालबालिकाको पोषण सुधारका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएकोछ ।
१५. नयां संरचना अनुसार प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति गठन गरी कर्मचारी तथा समितिको क्षमता विकास गरिने छ ।
१६. बर्दघाट नगरपालिकालाई बालमैत्री नगरपालिका घोषणा गर्ने गरी आगामी वर्ष स्वास्थ्य क्षेत्रका सूचकहरु पुरा गर्न आवश्यक पहल गरिने छ । पूर्ण खोप घोषणालाई निरन्तरता दिइने छ ।
१७. चिसापानी अस्पतालको भवन बनाउन बडा नं २ चिसापानी स्थित राष्ट्रिय आवास कम्पनीको नाममा रहेको ८ विघाहा १२ कठ्ठा २ धुर जग्गामा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरी भवन निर्माण गर्न सरोकारवालाहरु संग आवश्यक समन्वय गरिने छ ।
१८. बर्दघाट २ चिसापानीमा ५० सैयाको कोरोना विषेश आइसोलेशन सेन्टर स्थापना गरिने छ ।
१९. आमा तथा बच्चाको पोषणको अवस्थामा सुधार ल्याउन बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२०. जेष्ठ नागरिक तथा सुत्केरी आमाहरुको घरमै गई नियमित स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रमलाई प्रदेश सरकारको पनि समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।
२१. प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाहरुमा तथ्यांकलाई व्यवस्थित गर्न कम्प्यूटर र इन्टरनेट जडान गरिनेछ ।
२२. नगरपालिकाभिन्न स्वास्थ्य सम्बद्ध अध्ययन, अनुसन्धान तथा सेवाको नाममा नगरपालिकाको अनुमति बेगर कुनै क्रियाकलापहरु गर्न नपाउने व्यवस्था गरिने छ ।
२३. नेपाल सरकारबाट सञ्चालित सबै स्वास्थ्य कार्यक्रमहरु सुदृढिकरण गरिने छ ।
२४. एम्बुलेन्स सेवाको नियमित उपलब्धताको व्यवस्थालाई कायम गरिनेछ ।

२.३. खानेपानी:

१. स्वस्थ र स्वच्छ खानेपानीमा सबै नगरवासीहरुको पहुँच पुऱ्याउन आवश्यक कार्य गर्दै लगिनेछ । यसका लागी अन्य सम्बद्ध निकायहरु संग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
२. भूमीगत खानेपानीको श्रोत नभएका स्थानहरुमा प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण गर्दै खानेपानीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
३. आगामी आ.व.मा प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना Wash Plan तर्जुमा गरी यस सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४. नगरवासीलाई आगामी २ वर्षसम्म शुद्ध खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउने अभियान अर्न्तगत एक घर एक धारा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकार संग आवश्यक समन्वय गरि कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

२.४ सरसफाई:

१. फोहोर व्यवस्थापनका लागि उद्योग वाणिज्य संघ, बजार विकास समिति, खानेपानी तथा सरसफाई संस्था, सामुदायिक वन, टोल विकास संस्था, विद्यालयहरु, समुदायमा आधारित संस्थाहरु एवं निजी क्षेत्र संग सहकार्य र साभेदारी गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै फोहोर व्यवस्थापनलाई अभि प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२. सरसफाई क्षेत्रमा प्रभावकारी भूमीका खेल्ने टोल विकास संस्थालाई थप अनुदानको व्यवस्था मिलाईनेछ । नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकार संगको सहकार्यमा नगरको उपयुक्त स्थानमा सुविधायुक्त आधुनिक शौचालय निर्माण प्रकृया अगाडी बढाइनेछ ।

३. फोहोर मैला विसर्जन स्थल (Sanitary Land Fill Site) सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन वृस्तित परियोजना प्रतिवेदन (DPR) को आधारमा आधारमा ल्याण्ड फिल साइट निर्माण गरी फोहोर मैलाको उचित व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।
४. सड्ने र नसड्ने फोहोरलाई श्रोतमै वर्गिकरण गरी सड्ने फोहोरबाट घरमै कम्पोस्ट मल बनाउन आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५. मापदण्ड विपरितका प्लाष्टिक भोला वा वातावरणमा प्रतिकूल असर पर्ने सामाग्रीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
६. टोल विकास संस्थाहरुलाई फोहोर व्यवस्थापन कार्यमा परिचालन गरिने छ ।
७. सरसफाई कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन नियमित अनुमगन गरिनेछ ।

२.५. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण:

२.५.१ महिला सशक्तिकरण:

१. महिलाको आर्थिक सशक्तिकरणका लागि सीपमूलक तालिम, आय आर्जनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२. बन्दाबन्दीको कारण र आर्थिक गतिविधिमा परेको प्रतिकूल असरबाट बढी प्रभावित समूह (महिला, अशक्त, असहाय, अति विपन्न) को जीविकोपार्जन, हिंसा नियन्त्रण तथा स्वास्थ्य सुरक्षामा ध्यान दिने नीति लिइनेछ ।
३. लैंगिक र यौनिक हिंसा न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४. घरेलु हिंसा, छुवाछुत जस्ता सामाजिक कुरिती हटाउन सचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

२.५.२ बालमैत्री शासन

१. नगरपालिकालाई आगामी आ.व.को चैत्र मसान्त सम्म बालमैत्री नगर घोषणा गर्ने लक्ष्यको प्राप्तीको लागि बाल मैत्री स्थानीय शासन संग सम्बन्धित सूचकहरुको प्राप्तीमा सघन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

२.५.३ दलित, आदिवासी/जनजाति, मधेशी, मुस्लिम तथा पिछडावर्ग:

१. दलित, आदिवासी/जनजाति, मधेशी, मुस्लिम र पिछडावर्गका समुदायका लागि आयमूलक एवं सीपमूलक तालिमको माध्यमबाट क्षमता विकास, रोजगारी सिर्जना एवं सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ साथै जनजाती संग्राहालय स्थापनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
२. परम्परागत सीपकर्मीहरुको पेशा र सीपलाई आधुनिकिकरण गर्न आवश्यक सहयोग गरिनेछ । पुराना आरनलाई संरक्षण गर्दै आरन सञ्चालकहरुको क्षमता विकास गरी कृषि औजार सामाग्री निर्माण तर्फ प्रोत्साहान गरिनेछ ।
३. लोपोन्मुख जातजातिलाई लक्षित कार्यक्रम मार्फत सामाजिक सुरक्षाको सुनिश्चितता प्रदान गरिनेछ ।

२.५.४ सामाजिक सुरक्षा एवम जेष्ठ नागरिक:

१. ८५ वर्ष माथिका वरिष्ठ जेष्ठ नागरिकहरुलाई उपलब्ध गराईदै आएको पोषण भत्तालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
२. जेष्ठ नागरिकका लागि चिसापानी अस्पताल तथा सहिद स्मृति सामुदायिक अस्पतालमा कम्तिमा १/१ शैया आरक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

३. सामाजिक सुरक्षा भत्ता एवं बाल संरक्षण अनुदान वितरण, अनुगमन तथा Online प्रतिवेदन प्रणालीलाई बढी सुदृढ एवं सहज बनाइनेछ ।
४. कोभिड संक्रमणको जोखिम रहेसम्म अशक्त, असहाय र आर्थिक रूपले विपन्न गर्भवति, महिला, जेष्ठ नागरिक एवं अपांगता भएका व्यक्तिहरू तथा डिप्रेसनमा गएका व्यक्तिलाई मनोसामाजिक परामर्श प्रदान गर्न तथा जेष्ठ नागरिक साहारा कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
५. अति विपन्न र गरिब नागरिकहरूको मृत्यु संस्कारमा आवश्यक सहयोग गर्ने उद्देश्यले मृत्यु भएको ३५ दिन भित्र घटना दर्ता गर्ने व्यक्तिको परिवारलाई मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्रको आधारमा मृत्यु संस्कार खर्च बापत रु ३००० प्रदान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२.५.५ अपांगता भएका व्यक्तिहरू:

१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सार्वजनिक स्थलहरूमा सहज पहुँचका लागि अपाङ्ग मैत्री भौतिक संरचना बनाइने छ र भैरहेका संरचनाहरूको क्रमशः सुधार गर्दै लगिनेछ ।
२. अपाङ्गताको प्रकृति हेरी उपयुक्त सीपमूलक तालिम प्रदानगरी रोजगारीका अवसरहरूमा पहुँच विस्तार तथा स्वरोजगारीका अवसरहरू सृजना गरिनेछ ।
३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सहयोगी सामाग्रीहरू वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संकलन र रणनीतिक योजना तर्जुमा सम्पन्न भएकोले सो को आधारमा आगामी कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।

३. युवा, खेलकुद एवं श्रम तथा रोजगारी:

१. राष्ट्रिय स्तरको रंगशालाको वृस्तित परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भैसकेको परिप्रेक्षमा निर्माणको लागि संघ र प्रदेशको सहकार्यमा अगाडी बढाइनेछ ।
२. नगरस्तरीय खेलकुद विकास समिति मार्फत नगर तथा अन्तर पालिकास्तरीय खेलकुदका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
३. सीपमूलक तालिम तथा व्यवसायिक शिक्षाका माध्यमबाट कोभिड -१९ को प्रभावबाट विदेशबाट फर्केका युवाहरू तथा श्रम बजारमा प्रवेश गरेका नवप्रवेशी युवाहरूलाई स्वरोजगारमूलक कृषि, पशुपालन, बन मा आधारित उद्यम तथा सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माणमा आधारित स्वरोजगारीको अवसर सृजना गर्दै विश्वव्यापी संकटबाट देखिएको बढ्दो बेरोजगारीको समस्या सामाधान गर्न भरमग्दुर प्रयत्न गरिनेछ ।
४. अन्य स्थानीयतह तथा गैह्रसरकारी संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा सुरक्षित आप्रवासन तथा वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि कार्यक्रमहरू लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. खेलकुदको माध्यमबाट नगरको गौरव बढाउन विभिन्न प्रतियोगिताहरू आयोजना गरिनेछ साथै खेल क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने खेलाडीहरूलाई सम्मान एवं प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइने छ ।
६. प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न यस नगरपालिका अन्तरगत रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत बेरोजगारहरूलाई सार्वजनिक निर्माण कार्यमा परिचालन गर्ने नीति लिइने छ ।
७. नगरस्तरीय खेलाडीको समूह छनौट गरी तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. दुर्व्यसनी लाई निरुत्साही गर्न युवा पुर्नस्थापना केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।

४. भाषा, संस्कृति तथा पर्यटन:

१. बर्दघाट प्रज्ञा प्रतिष्ठानको गठन गरी नगरमा रहेका विविध भाषा संस्कृतिको जगेर्ना तथा विभिन्न जातजातीका कला, मौलिक सीप र संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।

२. नगरपालिका भित्रका साँस्कृतिक, पुरातात्विक र धार्मिक महत्वका मन्दिर, गुम्बा, मस्जिद र चर्चको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
३. संघ र प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा बुद्धमंगल ताललाई बुद्ध सर्किट संग जोडेर धार्मिक पर्यटनको विकास गरिनेछ ।
४. संघीय सरकारबाट घोषणा भएका देशभरका १०० पर्यटकीय गन्तव्य मध्ये कञ्चनगढी पर्यटकीय क्षेत्र समेत परेको सन्दर्भमा उक्त पर्यटकीय क्षेत्रको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरी सो को आधारमा व्यवस्थित पूर्वाधार संरचना निर्माणको थालनी गरिनेछ ।
५. यस नगरपालिकाको वडा नं २ मा भ्यूटावर निर्माण गर्ने सन्दर्भमा यस अघि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भैसकेको सन्दर्भमा सोही बमोजिम निर्माणको कार्य आरम्भ गरिनेछ ।

५. गै.स.स परिचालनः

१. नगरमा कार्यरत गैह्रसरकारी संस्थाहरुलाई नगरवासीले अधिकतम लाभ पाउने गरी परिचालन गरिनेछ । अनुगमन तथा मूल्यांकनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२. कोभिड संवेदनशील कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा विकास साभेदार निकायहरु तथा गैर-सरकारी संस्थाहरुको सहयोगबाट सञ्चालित हुने कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिने ।

३. आर्थिक विकास :

३.१. कृषि तथा पशुपालनः

१. नगर क्षेत्र भित्रका कृषकलाई लक्षित गरि कृषि उत्पादन वृद्धिको लागि मेयर कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । धान गहुँ जस्ता मुख्य खाद्यान्न बालीका विउ, माछाका भुरा, च्याउको विउ लगायतका विउ खरिदमा कृषि सहकारी हरु समेतको समन्वयमा सम्बन्धित किसनलाई निश्चित प्रतिशत अनुदान दिइनेछ ।
२. कृषक पाठशाला सञ्चालन गरी अगुवा कृषक तयार गरिनेछ, मकै, गहुँ, तरकारीको विउ, सिँचाई, वोरिङ्ग र माछा पोखरी, दुध उत्पादन आदीमा जोड दिइनेछ, सबै किसानहरुलाई वर्गिकरण गरी परिचय पत्र वितरण गर्ने र उक्त परिचय पत्रको आधारमा विशुद्ध कृषि पेशामा जीवन निर्वाह गर्ने वर्गलाई भूमिकर मिनाहा गर्न यस सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।
३. जग्गा वाँफो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने मापदण्ड तयारी गरी त्यस्ता जग्गामा अरुलाई खेती लगाउन प्रोत्साहित गरिने र अवरोध गरेमा सो जग्गामा हुने उत्पादनको दोब्बर जरिवाना लिने एवम् त्यस्ता जग्गामा खेती गर्ने कृषकलाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिइने छ ।
४. “जमिन हुने संग सिप र मिहिनेत छैन र मेहनत हुने संग जमिन छैन” भन्ने भनाईलाई चिर्न र भूमिको भरपुर उपयोग गर्न संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको समन्वयमा भूमि बैंकको इकाइ स्थापना गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिनेछ, जमिनको चक्लाबन्दी गरी सहकारी संस्था, संघ संस्था तथा भूमि बैंक मार्फत हुने खेती र सामुहिक खेती गर्ने समूहलाई शित भण्डार निर्माण गर्न अनुदान दिने संघ सरकारको नीति अनुरूप सामुहिक खेती प्रणालीलाई प्रोत्सहान गरिनेछ ।
५. खाद्य सुरक्षा र आपूर्ति व्यवस्थाई सुदृढ तुल्याउन र कृषि उपजको मूल्य सुनिश्चितता गर्न संघ सरकारको सहयोगमा खाद्य भण्डारण केन्द्र तथा साविक गाविसलाई आधार मानी नगरको चार स्थानमा तरकारी संकलन केन्द्र तथा कृषि उपज संकलन केन्द्र स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
६. संघ सरकारको प्राविधिक सहयोगमा १० हजार फलफुल विरुवा उत्पादन गर्ने नर्सरी स्थापना गरिने छ

७. कौशिक तरकारी उत्पादन अभियानलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरि आगामी आ.व.मा आफ्नो उत्पादन आफैँ खाउ भन्ने अवधारणाका साथ तरकारी आयात गर्न नपर्ने अवस्थाको सिर्जना गरिनेछ ।
८. कृषिको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, पशु नश्ल सुधारबाट कृषकको आयआर्जन अभिवृद्धि गरिनेछ ।
९. विद्यमान हाट बजारलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
१०. कृषि तथा पशुपालनलाई प्राथमिकता दिई उत्पादन वृद्धि गर्न संघीय सरकारको एक स्थानीय तहमा १ कृषि पकेट क्षेत्र सुनिश्चित गर्ने नीतिलाई मोडेलको रूपमा लिई स्थानीय स्तरबाट नगरका अन्य थप सम्भावित स्थानलाई समेत सरोकारवालाहरुको समन्वयमा खाध्यान्न, तरकारी, नगदेवाली, पशुपालन, मौरीपालन पकेट क्षेत्रको रूपमा विस्तार गर्दै त्यसको विकासमा थप योगदान पुर्याइनेछ । माटो परीक्षण गरी माटो सुधार गर्दै लगिने छ । उन्नत विऊको प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११. कृषि तथा पशुपन्छी विमा गरि (कृषि बाली तथा पशुधन) सुरक्षण गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।
१२. नगरका सम्पूर्ण पशुपालक कृषकहरुले पालेका (गाइ,भैसी,बाखा,बंगुर) लाइ धेरै क्षेत्री पुयाउने संक्रामक रोगहरु (भ्यागुते चरचरे, खोरेत, पि पि आर र स्वाइन फिभर) रोग विरुद्ध निशुल्क खोप सेवा संचालन गरिने छ ।
१३. उन्नत जातको घाँस उत्पादनका गरि हरियो घाँसमा आधारित पशु पालनलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
१४. नगरको तराई क्षेत्रमा माछा पालन, गाईभैसी पालन र नगरको पहाडी क्षेत्रमा बाखा, बंगुर र मौरीपालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१५. गाई र भैसी पालक किसानलाई कृत्रिम गर्भाधान वापत दिईदैं आएको अनुदान ४०० बनाइ कृषकहरु लाइ तत्कालै उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१६. जग्गाको चक्ला बन्दी गरी सामुहिक खेती गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१७. व्यावसायिक पशुपंक्षी फर्महरुलाई फर्म जैविक सुरक्षा सामाग्री परजिवी नियन्त्रण र प्रजनन विक्रिती सम्बन्धी Door to Door सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
१८. सरोकार वाला निकायहरूसंग समन्वय गरि छाडा चौपायाहरुको उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।

३.२. उद्योग, वाणिज्य र सहकारी:

१. नगर भित्रका उद्योग वाणिज्य संघ, व्यापार संघ समेतको समन्वय र सहकार्यमा रोजगारी अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु अगाडी वढाइनेछ ।
२. रोजगारी सिर्जना गर्ने कार्यक्रम अन्तरगत नगरपालिकाको रोजगार केन्द्रलाई श्रम सूचना बैँकको रूपमा विकसित गर्ने, सीपमुलक तथा व्यावसायिक तालिम सञ्चालन गर्ने, नगरपालिकामा सिर्जना हुन सक्ने रोजगारीको सूचि तयार गर्ने, नगरपालिकामा रहेका मौजुदा जनशक्ति (विदेशबाट फर्किएका, फर्किन सक्ने तथा स्थानीय तहमा रहेका) र उनीहरुमा निहित ज्ञान, सीप तथा क्षमताको विवरण तयार गरी सार्वजनिक गर्ने, नगरपालिकाबाट सञ्चालन गरिने विकास निर्माण कार्यहरुलाई श्रममुलक प्रविधिमा आधारित बनाई श्रमिकहरुलाई रोजगारीको सुनिश्चितता प्रदान गर्ने प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रम तथा मूख्यमन्त्री ग्रामिण विकास रोजगार कार्यक्रम सँग समन्वय गरी त्यस्ता आयोजनाहरुमा स्थानीय श्रमिकहरुको उपलब्धता गराउने नीति लिइने छ ।
३. उद्योग तथा व्यापार मेलाहरुको प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्याइनेछ ।।

४. संघ सरकारबाट चालु आ.व.मा यस नगरपालिकामा उद्योग ग्राम स्थापना गर्ने नीति अनुरूप बजेट विनियोजन समेत भैसकेको सन्दर्भमा उक्त क्षेत्रको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तथा गूरुयोजना तयार गरी त्यस क्षेत्रमा उद्योगि व्यावसायीहरूलाई उद्योग स्थापना गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
५. नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालित सहकारीहरूको प्रभावकारी अनुगमन तथा नियमन गरिनेछ ।

३.३ उपभोक्ता हित संरक्षण:

१. निजी क्षेत्रको सहकार्यमा उपभोग्य सामाग्रीहरूको सहज आपूर्तिको लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाईनेछ ।
२. बजार अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।

३.४ भू-उपभोग एवं भूमिसुधार :

१. खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण गर्न कानून विपरित जग्गा विकास (प्लटिङ्ग) गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
२. नगरपालिका भित्रका नापी नक्सा हुन बाँकी रहेको भूमीहरूको नापी नक्साको लागि सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गरी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३. सरकारी एवं सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण हुन, गर्न दिईने छैन । भैरहेको अतिक्रमणलाई हटाई सो को संरक्षण गरी त्यस्ता जग्गाको अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
४. नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकार संगको सहकार्यमा भूमीहीन सुकुम्वासीहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

४. बातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन :

४.१. विपद् व्यवस्थापन:

१. कोभिड-१९ को विश्वव्यापी संकट लगायत सबै किसिमका विपद् व्यवस्थापनका लागि नगर तथा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति लगायतका नगरका सम्पूर्ण संयन्त्रलाई परिचालन गरिनेछ ।
२. कोभिड-१९ को विश्वव्यापी संकट अवधिभर जोखिम न्युनिकरणको उपाय अवलम्बन, सम्भावित प्रभावितहरूको खोजी, चेकजाँच, कन्ट्याक्ट ट्रेसिङ्ग, क्वारेन्टाइन, आइसोलेशनको प्रबन्ध गरिनेछ ।
३. कृषि, पशु, लघु उद्यम र पूर्वाधार विकासमा आधारित रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।
४. मृतकहरूको सव व्यवस्थापन लगायतका विषयहरूलाई समेटि छुट्टै कार्ययोजना निर्माण गरी कोरोना विशेष कोषको परिचालन गरिनेछ ।
५. नदी, खोला, खोल्सा र खहरेबाट कटान डुवान भई क्षतिग्रस्त हुन पुगेका जमिन तथा जोखिममा परेका क्षेत्रहरूको संरक्षण गरिनेछ ।
६. विकास निर्माण तथा पूर्वाधार आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा गर्दा वाढी, पहिरो, हावाहुरी, सर्पदम्स, चट्ट्याङ्ग, भूकम्प लगायत सबै किसिमका विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ ।

७. आगलागिको घटनाबाट धन जनको क्षतिलाई न्युनिकरण गर्न अग्नि नियन्त्रक सवारी साधन दमकल खरिद गर्न चालु आ.व.मै प्रक्रिया अगाडी बढेकोमा आगामी आ.व.देखी सञ्चालनमा आउनेछ ।

४.२. वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन

१. नगरको वार्षिक योजना पद्धतिलाई वातावरण मैत्री बनाउन ठुला आयोजना कार्यान्वयन गर्दा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) एवं वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन (EIA) गर्ने कार्यलाई संस्थागत गर्दै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
२. सामुदायिक वनको दीगो व्यवस्थापन गर्दै पर्यापर्यटन विकासमा ध्यान दिइनेछ ।
३. पार्क, बगैँचा, वृक्षारोपण, हरियाली प्रवर्द्धन र सार्वजनिक सौन्दर्य अभिवृद्धि हुने कार्यक्रममा स्थानीय समुदायको संलग्नतामा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ, पुरानो सार्वजनिक पोखरीहरुको उचित व्यवस्थापन गर्दै ति पोखरीहरुमा सामुहिक माछापालन शुरुवात गरिनेछ, एक घर एक रुख र एक गाँउ एक पोखरी निर्माण अभियान प्रारम्भ गरिनेछ ।
४. संघ सरकार र प्रदेश सरकारको समन्वयमा यस नगरपालिका स्थित खजुरा खोलाको दाँया बाँया क्षेत्रमा वायोइञ्जिनियरिङ्ग गरी वृक्षरोपण गरी हरित खोलाको रूपमा रूपान्तरण गर्ने नीति लिइनेछ ।

५. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह :

५.१. सुशासन:

१. भ्रष्टाचार प्रति शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. कोभिड व्यवस्थापनको सन्दर्भमा प्रयोगशालामा खटिने र सो सम्बन्धी अन्य व्यवस्थापनमा अग्रभागमा खटिने श्वास्थ्यकर्मीहरुलाई प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
३. कोभिड-१९ को कारण नेपाल सरकारले गरेको लकडाउनको कारण चालु आर्थिक वर्षको ठेक्का प्रक्रिया प्रभावित भएको र आगामी आर्थिक वर्षमा समेत यसको निरन्तरता हुन सक्ने देखिएकोले आन्तरिक कर संकलन तथा कर छुट सम्बन्धी उपयुक्त नीति लिइ आन्तरिक आय अनुमानलाई यथार्थपरक बनाइएको छ ।
४. कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय, विषयगत शाखाबाट प्रवाह हुने सेवा प्रवाहलाई सरल, अभिलेखिकरणयुक्त बनाउन विभिन्न सफ्टवेयर प्रविधिको प्रयोग गरी सकेसम्म सूचना प्रविधि मैत्री बनाइनेछ ।
५. 'जनतासँग प्रमुख' (Hello mayor) कार्यक्रम सञ्चालन गरी जनताको गुनासो प्रत्यक्ष सुन्ने र सम्बोधन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. आर्थिक क्रियाकलापमा आएको संकुचन संगै आन्तरिक आय, अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरण, राजश्व बाँडफाँड तथा रोयल्टी रकममा आउन सक्ने कमीलाई समेत ध्यान दिई बजेटको उपयुक्त आकार निर्धारण गरिएको छ ।
७. सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पर्ने न्युनतम प्रशासनिक खर्चका लागि बजेट विनियोजन गरी प्रशासनिक संरचना र कार्यलाई मितव्ययी बनाउन अनुत्पादक खर्चहरु कटौती गर्ने नीति लिइनेछ ।
८. आफ्नै भवन नभएका वडा कार्यालयहरुमा भवन निर्माणका लागि संघ तथा प्रदेश सरकार संग समेत समन्वय गरी कार्यालय निर्माण गर्दै लगिनेछ ।
९. न्यायीक समिति पदाधिकारीहरुको क्षमता विकास गरी न्याय सम्पादनको कामलाई प्रभावकारी बनाइनेछ, स्थानीय सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरु समेतको क्षमता विकास गरी निजहरु मार्फत समुदायमा कानुनी सचेतन उपलब्ध गराउने साथै स्थानीय स्तरमा नै विवादको निरुपण गरी

गरिब जनताको लागि सस्तो र सर्वसुलभ न्यायमा पहुँच स्थापित गर्ने कार्यलाई संस्थागत गर्दै लगिनेछ

१०. नगरक्षेत्र भित्र मानवअधिकार र शान्ति सुरक्षा तथा अमन चयनको वातावरण सिर्जना गर्न सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
११. यस नगरपालिकाको उपयुक्त स्थानमा नगरको पहिचान भल्कने गरी घण्टाघर निर्माण गरिनेछ ।

६. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन

१. उपभोक्ता मार्फत सञ्चालन हुने योजनाहरूमा २० प्रतिशत लागत सहभागिता अनिवार्य गरिनेछ तर सार्वजनिक निर्माणको कार्य जस्तै विद्यालय, उद्यान, खेल पूर्वाधार एवं सामुदायिक प्रकृतिका भवनहरूमा ५ प्रतिशत सहभागिता गरिनेछ साथै विपन्न समुदायको वसोवास भएका र उनीहरूलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने योजनाहरूमा पहिचानका आधारमा १० प्रतिशत लागत सहभागिताको निश्चित गरिनेछ ।
२. अधुरा र क्रमागत योजनालाई सम्पन्न गर्न श्रोत सुश्चित गरिनेछ, योजना कार्यान्वयन गर्दा गरिब र विपन्न नागरिकको रोजगारी सिर्जनामा सहयोग पुग्ने गरी श्रममुलक प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ ।
३. अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । पूर्वाधार तथा सामाजिक विकासका कार्यक्रमहरूको समेत अनुगमन गरिनेछ ।
४. योजना सञ्चालनको क्रममा पेशकी दिने कार्यलाई निरुत्साहीत गरी ३ लाख भन्दा कमका योजनामा पेशकी सून्य अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
५. लागत साभेदारीको कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा अधिकतम साभेदारी हुने योजनालाई प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गरिने र न्युनतम ३० प्रतिशत सहभागिता अनिवार्य गरिनेछ ।

अव म आगामी आ.व.०७७/७८ का लागि कूल आय व्ययको अनुमान प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु । जस अनुसार आय तर्फ रु. ९६ करोड ८६ लाख १ हजार ५ सय ७० रुपैया आय अनुमान गरेकोमा चालु खर्च तर्फ ४७ करोड ३७ लाख १३ हजार ४ सय ८३ रुपैया र पुँजिगत तर्फ ४९ करोड ४८ लाख ८८ हजार ८७ रुपैया खर्च हुने अनुमान गरिएको छ । उक्त आय अनुमानमा सामाजिक सुरक्षा लगायतका अन्तरसरकारी थप अख्तियारीबाट प्राप्त हुने रकम समावेश नगरिएको व्यहोरा समेत यस सम्मानित सभा समक्ष जानकारी गराउन चाहान्छु ।

नगरस्तरीय क्षेत्रगत आयोजना तथा कार्यक्रमहरू, लक्षित क्षेत्रसंग सम्बन्धित आर्थिक, सामाजिक, शीप विकास तथा संस्थागत क्षेत्रका लागि आवश्यक आयोजना तथा कार्यक्रम र वडा समितिबाट स्विकृत वडा तथा वस्ती स्तरीय साधारण र लक्षित क्षेत्रसंग सम्बन्धित कोभिड लक्षित स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि, पशु तथा उद्यममा आधारित रोजगारी सिर्जना हुने आयोजना, भौतिक पूर्वाधार निर्माणसंग सम्बन्धित आयोजना तथा कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि उच्च प्राथमिकतामा राखी बजेट विनियोजन गरिएको छ । नगरका सम्पूर्ण वडाहरूलाई भूगोल, जनसंख्या, गरिवीको अवस्था र पूर्वाधार संरचनाको वर्तमान अवस्था समेतको आधारमा वडास्तरीय आयोजना तथा कार्यक्रमहरूका लागि ८ करोड विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु । शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशु लगायतका विषयत शाखा तर्फ चालु आ.व.को बजेटको तुलनामा ३ गुना भन्दा माथि बजेट सिलिङ्ग तय गरिएको छ, उक्त शाखाबाट तर्जुमा हुने कार्यक्रमबाट कोभिडको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारको साथै कोभिड प्रभावितहरूलाई रोजगारी सिर्जना हुने अपेक्षा गरिएको छ । यसका साथै कोभिड व्यवस्थापन कोष तर्फ रु १ करोड ५० लाख, कोभिड वाहेकका अन्य विपद् व्यवस्थापनमा रु ५० लाख, मर्मत सम्भार कार्यका लागि मर्मत सम्भार कोष तर्फ रु. १ करोड र

कोभिड-१९ को कारण जारी बन्दाबन्दीको अवस्थाबाट योजना सम्भौता भै सम्पन्न हुन नसक्ने देखिएका योजनाहरूको लागि अधुरा योजनाको भूक्तानीको लागि रु १० करोड विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु साथै नगरसभाबाट बजेट पारित गर्ने समय सम्म अधुरा रहने योजनाको एकिन गरी गत वर्षको अल्या मार्फत बजेट सुनिश्चित गरिनेछ ।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले कोभिड व्यवस्थापन र यस नगरको समग्र विकासमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने विश्वास लिंदै आगामी आ.व. २०७७/०७८ का लागि नीति तथा कार्यक्रम र आयव्ययको अनुमान (विनियोजन विधेयक, २०७७) र आर्थिक विधेयक, २०७७ यस गरिमामय सभामा आवश्यक छलफलका लागि पेश गरेको छु ।

अन्तमा:

यस बजेट, नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट विद्यमान विश्वव्यापी संकटको रुपमा रहेको कोरोना महामारी कोभिड-१९ को प्रभावबाट यस नगरपालिकालाई मुक्त गर्न र विदेशबाट रोजगारी गुमाई फर्केका तथा रोजगारको खोजीमा रहेका स्थानीय यूवाहरूको लागि दक्षता र क्षमता बमोजिमको रोजगारी सिर्जना गर्न सहयोग पुग्ने, बर्दघाट नगरपालिकाको समावेशी एवं सहभागितामूलक विकास पद्धतीमा टेवा पुग्ने, दिगो आर्थिक वृद्धि र कृषि र पशु क्षेत्रमा उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि भै उत्पादित बस्तुको बजारिकरण र व्यावसायीकरणबाट नागरिकको आयमा आपेक्षित वृद्धि भै गरिवी न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने हुने अपेक्षा गरेको छु । बर्दघाट नगरपालिकाको आगामी आ.व.०७७/०७८ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्नको लागि सहयोग पुऱ्याउनु हुने संघ तथा प्रदेश सरकार, माननीयज्यूहरू, नगर कार्यपालिकाका पदाधिकारीज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, पेशागत संघ/संगठन, संचार जगतका मित्रहरू, गै.स.स.तथा निजी क्षेत्र, विकासका साभेदार, समाजसेवी, बुद्धिजिवी एवं बजेट, नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्नमा अहोरात्र खटिने बर्दघाट नगरपालिका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू लगायत सरोकारवाला सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दै प्रस्तुत बजेट, नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा यहाँहरू सबैको निरन्तर सहयोग रहने अपेक्षा गरेको छु ।

धन्यवाद: